HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ונתו עדים. דכשנשבע היתה מגלגו לחייב כפל והדר הודה ליהו לתכתיינהו: **מתי.** מיחייב תומם מהך שבועה נתכייתה לו לה: **והא מיחייב ליה כפילא.** עליה דהתי ממון: **או דלמא שבועה המחייבתו כפל פוטרתו מן החומש.** כגון מי הוה מודה בטענת מקמיינתא לאחר העדאת עדים הוה מיפטר מתומם מכל טענת דלכתכייתה מולי והך שבועה לא חייבתיה כפילא תחייביה תומשא. והכא ליכא למימר יש לה ידי נעליס בשבועה דמשונה דכי תמרינן ליה היכא דאתו סהדי מהשבועה שניה דתמרינן תשבועת תנס לא מחייבי כפילא מכל היכא דאודי עלה קיימת לן לעיל (דף קו.) השביע עליו תמשא פעמים כו' לטעין תומם ותשא לא שני ליה בין שבועת עצמו לשבועת דיינין ובלבד שיכפור ממון: **אמר לאחד מן השוק.** שתין שומר על שורו: **משביעך אני.** משום הודה מעצמו לשיפא נקט לשל משום כפל בלאו שבועה נמי מיחייב: **תרי תומשי או תרי כפילי נאחד גברא מאי** הכי גרסינן: **נקרן אחת.** שם כפר ומזל וכפר וה"ה לתרין כפילי: **שבועה נעלים לשומר חנם ונשבע.** שנגנבה ונפטר ואח"כ שילם לפיים משורת הדין: **כיון דאטרחיה.** שומר לבעלים עד שהביאוהו לבית דין ונשבע תע"ג דהדר שילם לא מקרו ליה בעלים לשומר כפילא בשעת משלומים: **אתרי אמרו וכו'.** ויכול היה ליפטר בשבועה:

הא

כפילא והאי נשלם חומשא או דלמא עלויה חד ממונא קפיד רחמנא דלא נשלם עלה חומשא וכפילא והכא נמי חד ממונא הוא [ב]תיקו: בעי רב פפא תרי חומשי או תרי כפילי בחד גברא מאי היכי דמי [ג] **שטען טענת אבד ונשבע והודה וחזר וטען טענת אבד ונשבע והודה** אי נמי כגון שטען טענת גנב ונשבע ובאו עדים וחזר וטען טענת גנב ונשבע ובאו עדים מאי מי אמרינן [ד]תרי גווני ממונא קאמר רחמנא דלא נשתלמו עילוי חד ממונא והכא חד גוונא הוא או דלמא תרי ממונא אמר רחמנא דלא לשתלמו עילוי חד ממונא והכא נמי תרי ממונא נינהו תא שמע [ה]דאמר רבא [ו]וחמישיתו יוסף עליו התורה ריבתה חמישיות הרבה לקרן אחת [ז]שמע מינה: תבעוהו בעלים לשומר ונשבע ושילם והוכר הגנב כפל למי אביי אמר לבעל הפקדון רבא אמר [ח]למי שהפקדון אצלו אביי אמר לבעל הפקדון כיון דאטרחיה בשבועה לא מקני ליה כפילא רבא אמר למי שהפקדון אצלו כיון דשילם מקני ליה כפילא וקא מיפלגי בדיוקא דמתניתין דתנן [ט]המפקיד אצל חבירו בהמה או כלים ונגנבו או שאבדו שילם ולא רצה לישבע שהרי אמרו שומר חנם נשבע ויוצא הגנב משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה למי הוא משלם למי שהפקדון אצלו נשבע ולא רצה לשלם ונמצא הגנב משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה למי הוא משלם לבעל הפקדון אביי דייק מרישא רבא דייק מסיפא אביי דייק מרישא דקתני שילם ולא רצה לישבע טעמא דלא רצה לישבע

הא

יש בשבועה לשטרה היינו שתומו בית דין עלמו השביעוהו וטעו למין סברא לחלק כלל ונראה למיירי לתמר ליה בעל הפקדון שוב לאחר שנשמע שקרן בשבועה לשטרה לרווי שתפה עליו שומר חנם כשתחילה וחזר וטען לאחר שעשיתני שומר חנם נגנב ופוטר עלמו שהרי לא נתחייב בתונסין כמה שעשאו בפירוש ש"מ מכל מיהא ל"ש הוי חד ממונא להשתא הפקידו אלמא פעם שניה ומה לי לקחו בידו ונמן לו ומ"ל שלא לקחו אלא תמר ליה בעודו בידו תפה עליו שומר חנם: [י]**ותרי כפילי.** מתתם שנעשה פסול בשבועה שניה משעה שנשמע שקרן בשטרה תין לפוטרו משום לחשוד על השבועה מדרבנן הוה למיפסל כדתוכח בשבועות (דף מה.) דקתני ושכנגדו חשוד על השבועה ומשמע התם דמדרבנן הוה וכיון דמלטוריית שבועתו שבועה מחייב כפל: **רבא אמר** למי שהפקדון אצלו. וה"ת להכא סבר רבא דלעי"ג לטרחיה לבי דינא מקני ליה כפילא ובפרק המפקיד (ב"מ דף לה.) גבי הטוא גזרה לתפקיד כיפי גבי תבריה קתמר רבא שפיר עבד דלא מהדר ליה הכא לטרחיה לבי דינא התם לא לטרחיה לבי דינא ויש לומר דהתם שתני לטרחיה לבי דינא ולא פרע ליה מידי תלא רב נחמן תגבייה לתפדנא מיניה תבל הכא לע"ג לטרחיה לבי דינא קתם שנשבע

לו תחילה מכל מקום הרי שילם לו לבסוף ולא לטרחיה בי דינא הלכך מקני ליה כפילא:

ובאו עדים אקמייתא. תימה דע"כ כשבאו עדים אקמייתא ומומרים בתומה שעה לחיובו נרשומו ומעלת שמכחישין גם שבועה שניה שנשבע שתבד וכשהודה תחר עדים ממתי מעלה הא קתני לעיל (ה) נבריית דהיכן פקדוני כו' הודה מעלמו משלם קרן ותומם משמע דוקא הודה מעלמו תבל תחר עדים לא ויש לומר לעולם בטענת תבד הודה לתחר עדים נמי משלם תומם כדמשמע בסמוך דקתמר מכדי הסי שבועה לא מחייבא לית ליה כפל תחייביה תומם תלא שמע מינה ממון המחייבו כפל פוטרו מן החומש ומה שבועה בתרייתא הואיל דלא קא מחייבא ליה כפילא תחייביה חומשא אמר רבא ת"ש [ט]אמר לאחד מן השוק היכן שורי שגנבת והוא אומר לא גנבתי משביעך אני ואמר אמן והעדים מעידים אותו שגנבו משלם תשלומי כפל ואם הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם והא הכא עדים הוא דמחייבי ליה כפילא הודה מעצמו אין אבל הודה אחר עדים לא ואי סלקא דעתך שבועה המחייבתו כפל פוטרתו מן החומש אמאי הודה אחר עדים לא מכדי הא שבועה לא קא מיחייבא ליה כפילא תחייביה חומשא אלא לאו שמע מינה [א]ממון המחייבו כפל פוטרתו מן החומש ש"מ בעי רבינא חומש וכפילא בתרי גברי מאי היכי דמי כגון שמסר שורו לשני בני אדם וטענו בו טענת גנב חד נשבע והודה וחד נשבע ובאו עדים מאי מי אמרינן בחד גברא קפיד רחמנא [ה] דלא משלם חומשא וכפילא [ו] האי נשלם

חד [נשבע] והודה וחד [נשבע] ובאו עדים. נראה דוקא נקט מתחילה הודה לתי מתחילה כפר חד ונתו עדים ותח"כ הודה חד הוי עדים קודמין להודאה ומחייבין תרוייהו כפילא דעדים כשנתו להעיד על שניהם העידו תבל כשהודה חד קודם תע"פ שתח"כ נתו עדים יש לומר דפטור והכי משמע בכולה הך שמעתא דמודה בקנס ותח"כ נתו עדים דפטור:

טען טענת אבד ונשבע והודה וחזר וטען טענת אבד. נראה דל"ג והודה לשם הודה תיד הוי נרשותו להתחייב בתונסים משעה שנשבע לשקר ותה שיחזור ויטעון שוב תבד תין כופר כלום ופי' שתר לתחר שבועה תבד תלא נראה דלא הודה תלא לתחר שבועה שניה ומיהו תימה תתי קתני ליה לרב פפא הא מתניתין היא דמייתי לעיל (דף קו.) השביע עליו ה' פעמים בין בפני ב"ד בין שלא בפני ב"ד וכפר עליו חייב על כל תחת ותחת:

וחזר וטען טענת גנב ונשבע. תימה היתך השביעוהו בית דין כשבועה לשטרה ותפילו תזר וטען שלתחר שבועה לשטרה נגנב מ"מ למה השביעוהו והלא משבועה לשטרה שנשבע לשקר חייב בתונסים נמלא שלא כפר כלום ותמי טענת שנגנב תחר שבועה לשטרה ותין לומר שבשו לפני בית דין תחר שלא ידעו שכבר נפטר והשביעוהו וכיון שנשבע על פי בית דין (תע"ג) שלא ידעו מיחייב כפל והא לתמרינן לעיל שכבר

ה) לעיל קו. [ע"ש] שבועות מט., ג) לעיל סה:, ג) [נמ"ש: ומתיתין], ד) ב"מ נג:, ה) מתיתין היא לקמן מע"ל וכן בשבועות ועיין בספר כ"י, ו) שיל קודם ד"ה טען,

תורה אור השלם

1. אוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר יִשָּׁבַע עָלָיו לַשֶּׁקֶר וְשִׁלַּם אֹתוֹ בְּרֹאשׁוֹ וַחֲמִשְׁתָּיו יֹסֵף עָלָיו לַאֲשֶׁר הוּא לוֹ יִתְּנֶנּוּ בְּיוֹם אַשְׁמָתוֹ:

ויקרא ה כד

הגהות הב"ח

(א) גמ' לגלא משלם תומשא וכפילא אבל בתרי גברי תתי נשלם כפילא: (ב) שם היכי דמי כגון שטען:

רבינו חננאל

דאמר רבא וחמישיתו יוסיף עליו התורה ריבתה חמישיות הרבה לקרן אחת שמע מינה. כתב ר"ח ז"ל השתא איכא למימר ה"ה לכפלי ואיכא למימר דוקא חומש דרבייה קרא אבל כפל לא ולא מכרעה. **תבעוהו בעלים לשומר ונשבע ושילם והוכר הגנב.** קרנא ודאי לשומר. כפל למי. אביי אמר לבעל הפקדון רבא אמר למי שהפקדון אצלו. פר"ח זצ"ל וקיימא לן כרבא.

מוסף רש"י

אמר לאחד מן השוק בר'. הכא לא גרסינן משביעך אני, דהא בלא שבועה נמי מיחייב כפל שהר גנב ממש הוא וכגנב כתיב ישלם ואינו נלא שבועה (שבועות מט.). **שילם ולא רצה לישבע.** שבועות שומרים שלא פשע בה ושלא נילפה בה יל, שהיה יכול ליפטר בשבועה זו שהרי אמרו כו' (ב"מ לג:). למי שהפקדון אצלו. למיין דשילם קנה כל תשלומים (שם).

קנו א מיי' פ"ד מהל' גניבה הל' ו:
קנז ב מיי' שם הל' ז:
קנח ג ד מיי' שם הל' ה [כ"כ תלפס ב"מ פ"ג דף עט.]:
קנט ה מיי' פ"ח מהל' שלוה ופקדון הל' ד טוש"מ סי' רלד וסי' רלה: קס ו מיי' שם הל' ג טוש"מ שם: